

Vážený pane předsedo,

vážené dámy, vážení pánové, vážení hosté,

úvodem mého vystoupení bych rád vyjádřil své poděkování za pozvání na dnešní jednání 16. valné hromady SVOL - Komory soukromých lesů v ČR. V rámci mého vystoupení bych se rád věnoval zhodnocení roku 2019 z pohledu aktivit Ministerstva zemědělství, a stručnému výhledu do roku 2020, který je – jak věřím – právě u soukromých vlastníků očekáván s napětím.

Rozsah postupující kůrovcové kalamity na území České republiky není potřeba právě zástupcům soukromých lesů připomínat. Pouze pro ilustraci skutečného rozsahu bych rád uvedl meziroční srovnání let 2018 a 2019. Jen v lesích ve vlastnictví státu a v soukromých lesích, kde vykonává funkci odborného lesního hospodáře státní podnik Lesy ČR, s. p. (cca 63,4 % lesů v ČR) bylo oproti roku 2018 v roce 2019 vytěženo o cca 60 % kůrovcového dřeva víc. I když v současné době ještě nedisponujeme sumárními údaji za celý rok 2019, lze důvodně předpokládat, že objem **vytěžené** smrkové kůrovcové hmoty se v roce 2019 za celou ČR bude pohybovat rámcově mezi 18-20 mil. m³ (to je oproti roku 2018 o 5 mil. m³ více), přičemž odhadovaný celkový roční objem kůrovcem **napadeného** dřeva dosáhne až 30 mil. m³, tedy o cca 40 % více než činil objem napadení v roce 2018.

Přímou úměrou s postupující kalamitou rostou i nároky na její účinné tlumení, ať jde o kapacity lidské či zpracovatelské či skladovací. Ministerstvo zemědělství v uplynulém roce realizovalo řadu opatření, z nichž za zásadní považuji ta v oblasti finanční pomoci vlastníkům lesů, a ta legislativní.

Pokud jde o oblast legislativy, rád bych zmínil přijetí dvou novel lesního zákona. Dne 2. dubna 2019 nabyla účinnosti tzv. **poslanecká novela lesního zákona**, která umožnila využít odchylný postup od vybraných ustanovení lesního zákona formou vydání tzv. **opatření obecné povahy**. Proto již 3. dubna 2019 vydalo ministerstvo opatření obecné povahy, které umožnilo na území celé ČR odložit těžbu sterilních souší. Zároveň ve vybraných katastrálních územích, a to podle stupně zasažení kůrovcovou kalamitou, bylo umožněno upustit od realizace neefektivních obranných opatření, odložit dobu pro zalesnění (na 5 let) i dobu pro zajištění lesních porostů (na 10 let). V návaznosti na průběžný monitoring vývoje kalamity pak toto opatření bylo dne 30. srpna 2019 doplněno, a to pokud jde o úpravu vymezených katastrálních území. Současně došlo k uvolnění pravidel pro používání reprodukčního materiálu lesních dřevin k zalesňování, kdy je možno využít reprodukční materiál lesních dřevin z kterékoli přírodní lesní oblasti a nadmořské výšky. Zatím poslední novelizace opatření proběhla v prosinci 2019, a to rozšířením výčtu katastrálních území. Druhá novela lesního zákona – tzv. **vládní novela** – nabyla účinnosti dne 29. 11. 2019. Za její zásadní přínos považuji, že umožnila vlastníkům lesů čerpat další finanční prostředky na obnovu lesů.

V roce 2019 nabyla účinnosti rovněž dlouho očekávaná **vyhláška** o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů, mediálně známá jako zalesňovací vyhláška. Ta již reaguje na měnící se přírodní podmínky lesního hospodářství a právě v souvislosti s nimi nově upravuje aspekty obnovy lesa – rozšiřuje spektrum stanovištně vhodných druhů hlavních, melioračních a zpevňujících dřevin určených k zalesnění, včetně možnosti využít dočasné obnovy vznikajících rozsáhlých kalamitních ploch pomocí tzv. přípravných dřevin.

Do legislativního procesu byla rovněž předložena **novela** vyhlášky upravující sazby na úhradu **nákladů na činnost odborného lesního hospodáře** v případech, kdy jeho činnost hradí stát. Navrhovanou změnou bude dosavadní sazba 1,20 Kč/ha/den navýšena na 1,60

Kč/ha/den. Předpokládaná účinnost novely je k 1. dubnu 2020 s tím, že poprvé se nové sazby použijí pro výpočet náhrady za II. čtvrtletí roku 2020.

Za naprosto nejzásadnější kroky Ministerstva zemědělství ve vztahu k vlastníkům lesů považují oblast **finančních opatření**. V návaznosti na již zmíněnou vládní novelu lesního zákona spustilo Ministerstvo zemědělství ke konci roku 2019 příjem žádostí o finanční příspěvek na **zmírnění dopadů** kůrovcové kalamity. V jeho rámci mohou nestátní vlastníci lesů na základě žádosti (příjem probíhá do 28. 2. 2020) obdržet příspěvek na správu svého majetku za účelem plnění celospolečenských funkcí lesů v době, kdy příjmy z prodeje dříví a velmi obtížná situace na trhu s dřívím zapříčinily ekonomické problémy se správou lesních majetků. Za rozhodné období let 2017 a 2018 bylo v roce 2019 vyplaceno formou tohoto příspěvku 981 mil. Kč z plánovaných 2,5 mld. Kč, nad rámec dosud vyplacené částky jsou evidovány další žádosti v objemu 1,4 mld. Kč. Tato nová podpora (za rok 2019) se k výplatám připravuje i v roce letošním.

Účast státu představují i tzv. podpory hospodaření v lesích, zejména se jedná o **příspěvky** poskytované na obnovu lesních porostů (přirozené zmlazení i výsadby), zajištění a výchovu lesních porostů, šetrné technologie pro hospodaření v lese apod. V roce 2019 bylo vyplaceno 1,105 mld. Kč, což je – oproti roku 2018 (732 mil. Kč) - o cca 400 mil. Kč více. Pro letošní rok disponujeme prostředky ve výši cca 1,15 mld. Kč.

V rámci **PGRLF**, a. s., byla v roce 2019 zavedena podpora úvěrů na nákup lesnické techniky. Byla spuštěna 2 kola příjmu žádostí v objemu cca 300 mil. Kč (lesnická a školkařská technika). Podpořeno bylo 200 projektů, které jsou v současné době realizovány. I pro letošní rok se předpokládá s obdobným rozsahem, tedy se spuštěním dvou kol výzev.

V rámci **PRV** bylo v roce 2019 na lesnické projekty závazkováno cca 640 mil. Kč. V letošním roce bude tento objem činit přibližně 200 mil. Kč, a to vzhledem k již končícímu programovému období a rovněž vyčerpání alokací u řady operací.

Probíhající kůrovcová kalamita nezbytně nutně vyvolala i požadavek na určité modifikace základních strategických dokumentů lesního hospodářství.

Byla tak připravena a následně schválena **Strategie rozvoje podniku** Lesy České republiky, na období do roku 2024. Její klíčovou oblastí je problematika obchodního modelu. Smluvní územní jednotky již napříště budou rozdělovány na kalamitní, postkalamitní a nekalamitní, s odpovídajícím rozdílným přístupem k zadávání veřejné zakázky. Dochází k rozšíření území stávajících lesních závodů, v jejichž působnosti jsou pěstební i těžební činnosti vykonávány vlastními zaměstnanci státního podniku (z 80 812 ha v roce 2019 na 139 402 ha v roce 2020).

Počátkem února tohoto roku předložilo Ministerstvo zemědělství vládě k projednání **Koncepci státní lesnické politiky** do roku 2035. Jde o zásadní strategický dokument, zpracovaný mj. na základě dosavadních zkušeností s probíhající klimatickou změnou. Její ambicí je vytvořit podmínky pro vyrovnané plnohodnotné plnění všech funkcí lesa pro budoucí generace, zvyšování biodiverzity a ekologické stability lesních ekosystémů, to vše při současném zachování produkční funkce lesů. V návaznosti na její schválení bude zpracován podrobný aplikační dokument, obsahující konkrétní opatření, jež povedou k naplnění cílů Koncepce, a to včetně příslušných gescí a termínů, a v neposlední řadě i nároků na státní rozpočet.

Probíhající kůrovcová kalamita, resp. její dopady se nutně dotýkají i odvětví myslivosti. Ministerstvo zemědělství tak s cílem snižování škod zvěří a omezení negativního vlivu zvěře

na obnovu kalamitních ploch v lesích zpracovalo a do meziresortního připomínkového řízení předložilo návrh **novely zákona o myslivosti**. Ta zjednodušuje a elektronizuje systém komunikace uživatele honitby s držitelem honitby a orgány státní správy, zavádí evidenci škod zvěří pro objektivizaci skutečného stavu reálných projevů zvěře v honitbách proti nákladnému zpracování posudků o stavu prostředí, redukuje řadu omezení v provádění lovu, navrhuje efektivní a transparentní způsob kontroly provedeného lovu zvěře mobilní aplikací za použití fotodokumentace a ruší povinnost předkládat, kontrolovat a označovat či likvidovat tzv. markanty jako doklad o uskutečnění lovu každého kusu spárkaté zvěře. Pro tvorbu plánů lovu se budou využívat data z národní inventarizace lesů, která sledují trend vývoje stavu lesa. V současné době probíhá vypořádání obdržených připomínek, a po jejich vyhodnocení bude návrh novely předložen k dalšímu legislativnímu procesu, tedy vládě k projednání.

Novela dále navrhuje pro adekvátní dohled státu nad dostatečně vysokým plánem lovu, že posouzení stavu lesa jako indikátor pro nastavení výše plánu lovu bude dělat odborně způsobilý subjekt nezávislý na vlastníkovi pozemku a uživateli honitby. V rámci inventarizace lesů bude provádět Ústav pro hospodářskou úpravu lesů kontinuální posuzování vlivu zvěře na lesní ekosystém.

MZe ve vazbě na proběhlé meziresortní připomínkové řízení navrhuje další podstatné opatření, spočívající v tom, že státní správa myslivosti v případě překročení vyhláškou stanovené meze poškození lesa zvěří opatřením podle § 39 zvýší na návrh oprávněného subjektu plán lovu minimálně v rozsahu stanoveném touto vyhláškou.

Novelizována byla rovněž vyhláška o **době lovu** jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu, a to s cílem zmírnění hrozby škod zvěří na nově zalesněných kalamitních plochách.

I přesto, že Ministerstvo zemědělství přijalo řadu opatření, z nichž jsem některá již uvedl, musím konstatovat, že situace v lesích se v důsledku rozvoje kalamity zhoršuje. I v roce 2020 proto reálně očekáváme její další postup, a to pokud jde o plochu zasaženého území. Rozsah napadení tak lze předjímat minimálně ve stejné výši jako v roce 2019, s výjimkou oblasti severní Moravy a Slezska, kde očekáváme potvrzení kulminace a další pokles. Nelze pominout skutečnost, že zásadní vliv budou mít klimatické podmínky nastupujícího jara a průběh léta, a to nejen z hlediska kondice lesních porostů, ale i úspěšnosti zalesňování holin po kalamitě. Rád bych v této souvislosti připomněl, že i nadále dochází k průběžné aktualizaci Katalogu ploch vhodných pro skladování dřeva, který pro všechny vlastníky lesů zahrnuje kapacitu pro uskladnění cca 2 mil. m³ dřeva. Jsem rovněž rád, že v rámci jednání se SZIF došlo k pokroku při řešení možnosti krátkodobého skladování kalamitního dříví i na těch zemědělských pozemcích, na něž jsou poskytovány dotace, a to s vyloučením sankčních dopadů na jejich příjemce. I toto je cesta, jak alespoň částečně sanovat tolik citelný nedostatek skladovacích kapacit.

Ve spolupráci s Ministerstvem dopravy a Správou železniční dopravní cesty nadále budou vyvíjeny snahy o zrychlení procesu vydávání výjimek z omezení doby jízdy či o navýšení počtu vagonů, vhodných pro přepravu kalamitního dříví. S Ministerstvem průmyslu a obchodu pokračují jednání ve věci využití dřevní hmoty v lokálních topeništích (teplárny, zemědělské podniky) s cílem odlehčit přesycenému trhu s dřívím.

Pokud jde o **rok 2020**, zmínil bych pár – z pohledu Ministerstva zemědělství – zásadních kroků. Je připravena **novela nařízení vlády** o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti. Navrhovaná změna přinese změny především v oblasti podpory péče o výsadbu, zjednodušení systematiky příspěvků na hospodaření v lesích a některé drobné úpravy u příspěvků na

myslivost. Nově bude zavedena elektronizace této agendy, kdy ohlášení i všechny žádosti podávané ke krajskému úřadu budou vyhotoveny v modulu pro žadatele. Nově je zřizován příspěvek na následnou péči o výsadbu, který by byl realizován sazbou 12 tis. Kč/ha ročně po dobu 5 let. Podmínkou bude řádné provedení ochrany kultury alespoň proti buňení a proti zvěři v průběhu kalendářního roku; poskytován bude na výsadby provedené v roce 2019 a později – na výsadby provedené před rokem 2019 a rovněž na přirozenou obnovu a siji přípravných dřevin bude nadále poskytován příspěvek na zajištění porostu. Zvýšena bude podpora přirozené obnovy, sloučeny sazby pro podporu asanace (asanace v lesích X asanace mimo les), současně dojde k jejich navýšení – chemický postřik ze stávajících 50 na 100 Kč/m³, odkornění ze stávajících 100 na 300 Kč/m³.

V rámci zjednodušení administrace dojde např. k vytvoření jednotné žádosti či ke zjednodušení sazbových tabulek; dále navrhujeme sloučení dotačního titulu A (příspěvek na obnovu lesů poškozených imisemi a lesů chřadnoucích vinou antropogenních vlivů) s dotačním titulem B (příspěvek na obnovu, zajištění a výchovu lesních porostů do 40 let věku), a to s ohledem na jejich významnou podobnost. Dojde i ke zrušení nejpozdějšího termínu pro podání žádostí o finanční příspěvek na hospodaření v lesích (30. června) s ponecháním požadavku na podání žádosti do 3 měsíců od provedení prací. K těmto krokům jsme přistoupili s cílem jak snížení administrativní zátěže, tak se snahou vytvořit uživatelsky komfortnější prostředí pro všechny případné žadatele.

Pokud jde o další očekávané legislativní aktivity v tomto roce, půjde především o **novelu vyhlášky**, kterou se stanoví náležitosti žádosti o udělení licence v lesním hospodářství a podrobnosti o udělování licencí v lesním hospodářství. Předpokládané změny se budou týkat požadavků na odborné lesnické vzdělání a odbornou lesnickou praxi – a to v kontextu již zmiňované vládní novely lesního zákona. Předpokládáme, že návrh novely bude v březnu tohoto roku předložen k projednání Legislativní radě vlády.

Probíhající kůrovcová kalamita si vyžádala i zahájení prací na **novelě vyhlášky** o přenosu sadebního materiálu. Jejím cílem je s ohledem na nutnost zabezpečit dostatek kvalitního sadebního materiálu pro zalesňování kalamitních holin rozvolnit pravidla jeho přenosu. Uvedený krok úzce souvisí se skutečností, že nejbližší období bude ve znamení nutnosti zabezpečení dostatku kvalitního sadebního materiálu pro zalesňování kalamitních holin. Rád bych proto využil této příležitosti, a požádal vás o zodpovědný přístup k zajištění osiva lesních dřevin pro své potřeby. Vzhledem k tomu, že úrody mohou být v letech příštích v důsledku klimatické změny nepravidelné, je žádoucí využít příznivého období a v maximální míře zajistit sběr z vlastních, a to především uznaných zdrojů. Připomínám, že ačkoliv státní lesy (LČR + VLS) disponují cca 80 % uznaných zdrojů, nestačí tyto do budoucna pokrývat potřebu i nestátních lesů.

Vážené dámy, vážení pánové, vážení hosté,

stávající rozsah kůrovcové kalamity, zejména pak prognózy jejího dalšího postupu, dávají tušit, že i letošní rok bude rokem nesmírně náročným. Ujišťuji vás, že Ministerstvo zemědělství si je vědomo toho, jakým obdobím – pro některé z vás i kritickým – procházíte. Tomu odpovídá i naše úsilí vytvořit pro vlastníky lesů možnosti tolik potřebného finančního zajištění, bez něhož si lze jen těžko představit úspěšnou obnovu lesů.

Rád bych vám proto touto cestou poděkoval za vaši dosavadní spolupráci a za aktivní přístup k řešení otázky budoucnosti našich lesů. Současně vám přeji mnoho úspěchů jak ve vaší každodenní, byť nelehké, práci, tak i mnoho zdaru při jednání dnešní, zároveň i volební, 16. valné hromady.